

15. III. 1935

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Narocnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din. za 1/2 leta 90 Din. za 1/4 leta 45 Din. mesečno 15 Din. za inozemstvo. 210 Din. - Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št 23 - Dopisi se ne vračajo Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št 11.953 - Telefon št. 30-69.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v četrtek, dne 14. marca 1935.

Štev. 30.

Krošnjaarska nadloga

Vedno večja postaja krošnjaarska nadloga, da je ne občutijo več le trgovci in obrtniki, temveč da postaja nevarna tudi za finance samoupravnih teles. Zato je izdala te dni banska uprava na vse podreje ne urade okrožnico, v kateri jim nalaga, da ostro nastopijo proti vedno bolj razširjenemu krošnjaarstvu z žganjem. Posebno v nekaterih krajih je to krošnjaarstvo že tako razvito, da ni skoraj kmetske hiše, v kateri ne bi vsaj eden krošnjaaril z žganjem. Seveda pa noben teh krošnjaarjev niti zdaleč ne misli na to, da bi plačal tudi predpisano trošarino na žganje. Krošnjaari se vedno le z neotrošarinjenim žganjem in posledica tega je, da so padli banovinski dohodki od trošarine na žganje. Iz strahu za svoje finance je zato banska uprava nastopila proti temu krošnjaarstvu z žganja.

Bojimo se, da banska uprava s svojo okrožnico ne bo dosegla posebnega uspeha in da bodo njeni trošarinski dohodki zaradi vedno bolj razširjenega krošnjaarstva z žganjem še nadalje padali. Kajti kaj pomaga takšna okrožnica, če se je pa z neprestanom toleranco krošnjaarstva skozi leta ustvarilo pri ljudeh mnenje, da je krošnjaarstvo sploh dovoljeno in da sme krošnjaariti vsak, kdor le hoče in z vsem, kar se mu poljubi. S to toleranco krošnjaarstva se je vzgojila mentaliteta, ki sedaj kaže svoje težke posledice, na katere so sicer trgovci in obrtniki vedno in vedno opozarjali, katera opozorila pa so bila od oblasti prav tako dosledno preslišana.

Če zato hoče odpraviti banska uprava krošnjaarstvo z žganjem, potem je treba, da energično nastopi sploh proti vsakemu krošnjaarstvu in da to posebno krošnjaarstvo z žganjem odpravi mimogrede s kardinalno akcijo proti krošnjaarstvu sploh. Treba je že enkrat ubiti to mentaliteto, kakor da bi bilo krošnjaarstvo dovoljeno in kakor da bi bilo krošnjaarstvo le v škodo trgovcev in obrtnikov, ki seveda po tej mentaliteti že itak preveč zaslužijo. Začeti treba že enkrat z izvajanjem predpisov, ki prepovedujejo krošnjaarstvo in ki ga dovoljujejo le za suho robo in domače platno. Le s takšno generalno ofenzivo proti krošnjaarstvu bo mogoče zatreti krošnjaarstvo z žganjem, če pa se bo krošnjaarstvo preganjalo le deloma, potem bodo imeli tudi krošnjaari z nezatrošarinjenim žganjem še toliko izhodov in stranskih poti, da jim bo še vedno krošnjaarstvo cvetelo.

Takšna generalna ofenziva proti krošnjaarstvu pa bi bila tudi nujno potrebna radi večjih dohodkov države. Kakor prodajajo krošnjaari le nezatrošarinjeno žganje, tako prodajajo tudi vse drugo blago brez plačila predpisanih davkov in taks. Naj ima krošnjaar še toliko prometa, vendar ne bo plačal ne pridobnine, ne mestnih in banovinskih doklad in ne nobenih drugih javnih dajatev in taks. Pri vsakem kosu blaga, ki ga proda krošnjaar, je država oškodovana direktno na svojih dohodkih.

Pa tudi indirektno. Kajti čim več proda krošnjaar, tem manj proda trgovec, čim večji je promet krošnjaarja, tem manjši je promet trgovca. Posledica tega je, da krošnjaar znižuje davčno moč trgovca. A ravno letos zahteva država od trgovca posebno velike dajatve, ne poskrbi pa, da bi dala trgovcu ono zaščito, ki jo potrebuje, da more zaslužiti to, kar zahteva od njega država. Kljub neprestanim zahtevam vsega jugoslovanskega trgovstva, da se napravi že konec nelegalni konkurenci krošnjaarjev, ki ubija trgovce, se trpi ta nelegalna konkurenca še nadalje, kakor so tudi zaman vse zahteve trgovstva, da se že enkrat neha z davčnimi in drugimi privilegiji konzumov ter nabavljalnih zadrug škodovati trgovini. Vsi ti privilegiji, ki so v kričočem nasprotju z davčno enakopravnostjo vseh državljanov, se dovoljujejo kar naprej, kakor se ne poslušajo zahteve trgovstva, da se prodajalne industrijskih podjetij obdačijo tako, ko vse druge prodajalne.

Upamo, da se bo sedaj, ko je banska uprava sama spoznala, kam vodi toleriranje krošnjaarstva, začel energičen boj proti krošnjaarstvu na vsej črti in da bodo tudi druge zahteve trgovstva izpolnjene. Če pa se to ne bi zgodilo, potem se naj banska uprava ne čudi, če bodo njeni trošarinski dohodki še nadalje padali in prav

tako naj se ne čudi država, če ne bo dobila od trgovcev onih davkov, ki jih pričakuje. Če trpi, da odjema nelegalno krošnjaarstvo legitimni trgovini zaslužek, potem se pač mora tudi sprijazniti z mislijo, da bo morala pri trgovcih izgubljene dohodke iskati pri krošnjaarjih. Samo vprašanje je, če jih bo tam našla, ker krošnjaarstvo se neha, če ni združeno z utajo davkov. Zato pa je v interesu državnih in samoupravnih financ boj krošnjaarstvu na vsej črti, ker samo tak splošni boj more prinesiti prave uspehe.

Ne volilno geslo -- ampak nujna potreba je železnica Sevnica—Št. Janž

Iz govora generalnega tajnika Zveze industrijcev Milana Šukljeta na velikem shodu v Sevnici

Ko smo pred tremi tedni prišli na zborovanje v Trebnje, so nam trebanjski domačini na tihem povedali, da je ljudstvo nezaupno, ker se boji, da ne bi bila naša akcija za železnico Št. Janž—Sevnica v zvezi z volitvami. Odlični gospod mi je dejal: 5 let sem svojčas služboval v Mokronogu. Dvakrat se je v onem času začela propaganda za to železniško zvezo, pa oba-krat so bile baš razpisane volitve v beograjsko skupščino. Potem lahko razumete, da sem tudi jaz nezaupen, ko v tretje doživim agitacijo za to železnico in zopet v času volitev. Pojasnil sem onemu gospodu današnji položaj in naše namene. Pa se mi je posrečilo, da sem ga prepričal. Povedal sem mu, da med nami, ki smo začeli to našo akcijo, ni nobenega kandidata za Narodno skupščino in zato v imenu Akcijskega odbora izjavljam: Akcija za gradnjo železnice Št. Janž—Sevnica nima nikake zveze z volitvami, nam ni za mandate niti za ordene, niti za čast, niti za dobiček. Mi imamo samo to iskreno željo, da naša dežela čimprej dobi to, tako nujno potrebno železniško zvezo.

Pa smo še pred dvema dnevoma dobili poročilo iz Sevnice, da je zopet nastala med narodom govornica, da ima morda današnje zborovanje politično ozadje in da naj služi volilnim namenom. Uverjen sem, da bo sam potek našega shoda dokazal, da je taka govornica brez vsake stvarne podlage. Začeli smo svojo akcijo baš v sedanjem času iz dveh razlogov: ker je vlada objavila program velikih javnih del, s katerim hoče premagati gospodarsko mrtvilo, ki je kakor mora leglo na naše ljudstvo. Drugi razlog je ta, da so ravno ti kraji v največji meri potrebni pomoči, ker sta beda in siromaštvo že dosegla vrhunec. Kadar pošilja ladja na viharnem morju obupne klice na pomoč, takrat se ne moremo vpraševati, ali niso morda kje razpisane volitve. Sicer pa smo se iz tega nezaupanja vendar hoteli učiti, in zato smo v resolucijo, ki jo bomo temu zborovanju predlagali v sklepanje, zapisali te stavke: »Spricho priprav za volitve v Narodno skupščino se polasča prebivalstva bojazen, da ne bi njegove žive nade na udejstvitev prepotrebne železnice Sevnica—Št. Janž po končani volilni borbi zapadle pozabljenju. Tem nujnejše je, da se gradbena dela takoj oddajo in da se z gradnjo faktično prične že meseca aprila 1935.

V resnici je ta del Slovenije, Posavje pod Zidanim mostom in Dolenjska ob Mirni proti Novemu mestu in Suhi Krajinii najrevnejši kos v vsej naši deželi.

Tukaj ni industrije niti velike trgovine, niti ni velikih gozdnih kompleksov. Tukaj prebivajo po največ siromašni kmetje, ki botno živijo na skopi zemlji. Verujemo v iskrenost vladne deklaracije z dne 3. januarja, v kateri je rečeno, da bo največjo pozornost posvetila kmetijstvu. Nadalje je tam rečeno, da se mora povzdigniti naša vas, ker izhaja gospodarska kriza pri nas v prvi vrsti iz krize kmetijstva. Napredek kmetovalcev je pogoj za ohranitev in raz-

voj ostalih gospodarskih slojev. S tem, da kr. vlada pomaga kmetu, pomaga obenem vsem drugim slojem. Te misli iskreno odobravamo. In ravno tukaj je dana najboljša prilika, da se obljuba kraljevske vlade uresniči. Gradnja železnice Sevnica—Št. Janž bo najprej dala kmetom teh okrajev zaslužka, dala jim bo možnost, da spravijo svoje pridelke v denar. Obenem pa bo ta železnica ustvarila nove in velike gospodarske možnosti. Zbližala in zvezala bo dva velika kompleksa, ki sta ustvarjena po obstoječih železniških linijah: po liniji Zagreb—Zidani most—Maribor in po dolenjskih železnicah, to je po progah Ljubljana—Grosuplje—Karlovac in Grosuplje—Kočevje. Na ta način bo obenem storjen prvi korak za uresničenje prepotrebne zveze Slovenije z Jadranskim morjem, ki bo šla po najkrajši poti preko Črnomlja na sušaško progo.

Še ena važna stvar je, o kateri sicer ne kaže preglasno govoriti. To je potreba zveze naših krajev Dolenjske, Suhe Krajinne in Notranjske z notranjostjo kraljevine po krajši poti nego je ona preko Zidanega mosta. Naravnost čudežno je, kako veliko pridobitev bo v vsakem pogledu prineslo teh borih 13 km železniške proge, kakor je po drugi strani neverjetno, da na to pridobitev čakamo ne samo mi, marveč vsa država že več ko 17 let!

En velik uspeh smo že dosegli, da namreč vsa slovenska javnost priznava naši

zahtevi prvenstvo. Mi vsi bi radi imeli čim večji delež na velikem programu javnih del. Če pa ne moremo dobiti več, potem se zaenkrat zadovoljimo — kar tiče železniškega programa — z gradnjo te kratke transverzalne proge.

Jaz mislim, da ni med nami moza in da ga ni v Sloveniji, ki bi mogel nam nasprotovati. Nikomur ne zavidamo tega, kar ima boljšega pred temi kraji. Nikomur pa tudi ne dovoljujemo, da bi nas oviral v našem pravičnem stremljenju, v našem spoznanju, da hodimo po pravi poti, ki nas bo dovedla do velikih in koristnih ciljev.

Najiskreneje se veselimo pomoči, ki nam jo prinašajo

bratje z onstran Sotle.

Že preje smo poudarjali, da bo železnica, ki jo zahtevamo, koristila ne samo dolenjskim srezom in Dravski banovini, marveč v veliki meri tudi sosedni hrvatski deželi. Danes nas je počastil prihod odličnih predstavnikov gospodarstva v Savski banovini, pa nam je samo žal, da nismo že preje imeli priliko do skupnega delovanja v tem tako važnem vprašanju. Tem večja je danes naša radost, ko smo prebili led. Ako bodo naše zahteve prevzeli za svoje tudi Hrvatje, potem je nemogoče, da bi naš glas ne prodrl prav do tam, kjer se odloča o gospodarskem življenju naših krajev. Do sedaj — bodimo pravični — se je odločalo s preveliko štednjo, kadar je šlo za naše potrebe. Vseh 17 let smo iz svoje revščine dajali. Nešteto palač se je drugod gradilo, ena sama teh palač je veljala več denarja, kakor ga je treba za železnico Št. Janž—Sevnica. Mi verujemo v to, da nova kraljevska vlada uvideva krivico, ki se je našim krajem storila. Iz Blairovega posojila se je imela graditi zveza Slovenije z morjem. Dvakrat so bila že v državnem proračunu predvidena sredstva za to našo železnico. Dvakrat je domače podjetje ponudilo, da samo finansira progo Št. Janž—Sevnica. Za vse in vsakogar je bilo denarja, samo za naše kraje ga ni bilo. Narodna pesem je utihnila in poje samo boben, ki napoveduje davčne ekskucije. Čas je, da pride do spreobrnitve.

Dolgo smo prosili in moledvali, pa je skrajni čas, da zahtevamo: Dajte nam, kar najnujnejše potrebujemo, da moremo dihati, da moremo živeti in delati, dajte nam železnico Št. Janž—Sevnica!

Ali je mogoča domača avtomobilska industrija?

Izjava dr. Frana Windischerja dopisniku beograjske »štampe«

Ponovno se je že govorilo pri nas o bližnji ustanovitvi domače avtomobilske industrije, toda vse te napovedi so se redno izkazale kot napačne. Tako se je pred leti govorilo, da ustanovi Ford v Dalmaciji veliko tvornico avtomobilov, ki bi zalagala z avtomobili ves bližnji vzhod. Tudi ta napoved je padla v vodo in mesto v Jugoslaviji ustanovi Ford avtomobilsko tvornico v Rumuniji. Ali je res pri nas ustanovitev domače avtomobilske tvornice nemogoča? Kakšni vzroki preprečujejo nastanek takšne tvornice? Ali bomo v tej važni proizvodnji res vedno odvisni od tujine?

Da dobi odgovor na ta vprašanja, se je obrnil urednik beograjske »štampe« na Centralo industrijskih korporacij v Beogradu, nakar je dobil od njenega podpredsednika dr. Windischerja naslednjo izjavo:

»Odločilne važnosti za ustanovitev avtomobilske industrije, kakor tudi vsake druge, je potrošnja, ki bi bila v državi dosegljiva. Res je, da je za takšno industrijo potreben velik kapital, toda ta bi se mogel najti tako doma ko v tujini, če bi odgovarjal prvi pogoj — potrošnja — investirane mu kapitalu. Vsi pa vemo, da ta prvi pogoj v današnjih razmerah ni pozitiven, ker bi pri današnji potrošnji težko mogla kakšna industrija obstajati. Samo v primeru, da bi se režija za vzdrževanje avtomobilov in motociklov znižala na minimum, bi morda

mogla živeti pri nas takšna industrija. Res je tudi, da bi bili avtomobili in motocikli domače proizvodnje mnogo cenejši, prvič, ker bi odpadla carina in prevoznina iz zelo oddaljenih dežel, drugič pa tudi zato, ker je pri nas delovna sila mnogo cenejša ko v drugih državah. Kljub vsem tem ugodnostim pa vendar potrošnja še ne bi bila zadosti velika, da bi vzdržala takšno industrijo. Vsaj za danes še ne, a kako bo jutri, se ne more vedeti.

Imamo eno tvornico avtomobilov, ki je bila ustanovljena z domačim kapitalom v Ljubljani. Ta tvornica je dala v zelo skromnih razmerah dosedaj zelo lepe rezultate. Ta tvornica je naš prvi poskus. Morda bo dal ta poskus tudi drugim podnet, da poskusijo na podoben način.

Kapital, ki bi ga bilo treba investirati v avtomobilsko industrijo, bi se mogel najti tudi pri nas, pa čeprav bi moral biti velik, če bi prišel nazaj v državo kapital, ki je bil naložen v Švico, kjer leži sterilno. Morda bi ta kapital, investiran v industrijo avtomobilov in motociklov mogel s svojo cenenostjo najti bolj ugodno potrošnjo. Če bi pa bile znižane razne režije in takse, je zelo verjetno, da bi takšna industrija avtomobilov in motociklov pri nas mogla živeti. Od te industrije ne bi imeli velikega dobička samo mnogi sedaj brezposelni delavci.

Gospodarske ljudi v parlament

Prejeli smo:

Ta Vaš članek je vzbudil vseobčno zanimanje. Prva točka Jevtičevega programa o državnem in narodnem edinstvu je izven vsake diskusije in v poštev pridejo le važna gospodarska in socialna vprašanja, katerih ugodna rešitev je odvisna od sposobnosti in vztrajnosti oseb, ki jih pošljemo v naš bodoči parlament.

Če pregledamo množstvo do sedaj priglasišenih kandidatov, pridemo do prepričanja, da je med temi mnogo poštenih in dobrih naših posestnikov-kmetovalcev, gostilničarjev, obrtnikov, ki pa gotovo nimajo tistega strokovnega znanja in tiste sposobnosti, da bi lahko z uspehom zastopali naše gospodarske zahteve in koristi v Beogradu. Preveč se je že razpaslo domnevanje med našimi domačimi politiki, da je glavno delo poslancev samo interveniranje v Beogradu in pri drugih naših oblastih za razne službe in službice, zaradi ev. davčnih krivic ter za doseg kakšne uputnice za cenejšo dobavo koruze. Te intervencije nujno vodijo v protekcionizem in so zato gospodarsko škodljive. Delovno polje poslanca je skupščina, ne pa čakalnice v uradih. Naj se vendar na to ne pozablja. Poslanec naj

skrbi za dobre zakone, ne pa z intervencijami krpa slabe zakone, ki jih je treba izpremeniti. Intervencije niso in ne smejo biti glavna naloga poslanca, temveč zakonodajno delo.

In v tem pogledu čakajo našo parlamentarno delegacijo težka gospodarska vprašanja kakor regulacija kmečkih dolgov, asanacija našega zadružnega in našega denarnega trga, davčna reforma, trgovinske pogodbe, carinska vprašanja, vse to so naloge, ki zahtevajo v vseh strokah strokovne, sposobne in odločne može. V debato pridejo razni važni zakoni, ki bodo delali preglatice in velike težave celo izkušnim in spretnim strokovnjakom, kaj pa šele tistim, ki nimajo prave strokovne naobrazbe in ki ne poznajo dobro slovenskega, kaj šele srbohrvatskega jezika.

Radi tega je dolžnost naših vodilnih političnih krogov, da prepričajo volilce, da moramo poslati v Beograd močno delegacijo trgovskih, kmetijskih, zadružnih, tehničnih, zdravniških strokovnjakov in finančnikov, ki bodo v čast naši delegaciji in našemu narodu in ki bodo tudi kos zaupanim jim nalogam.

Rekli smo!

Ženeva in njene kulise

Predavanje generalnega tajnika industrijskih korporacij
dr. D. Čučina v ljubljanskem klubu

V.

Praktične uspehe pa je dosegel finančni odbor D. N. s svojim delom za finančno obnovo nekaterih držav, kakor Avstrije, Madjarske, Bolgarske itd. Akcija za finančno obnovo Avstrije je celo služila drugim državam kot vzor, čeprav se je nekaj časa trdilo, da je imela ta obnova čisto znanstven značaj. Ta načrt je v glavnem sestajal iz obnove političnega statuta, dajanja posojil za rekonstrukcijo, katerih uporaba pa je bila kontrolirana tako dolgo, dokler ni bilo doseženo uravnovešeno proračuna in stabilizacija valute. Vse te odredbe so zopet dvignile zaupanje in avstrijski denar je v kratkem postal eden najbolj solidnih v Evropi. Depoziti in vloge so se v bankah pomnožile, in v kratkem času je bilo obnovljeno delovanje emisijske banke, ki je začela uspešno regulirati v državi promet denarja, kapitala in kredita. Tako je Avstrija, čeprav kot premagana država, prišla do primeroma velikega blagostanja in končni rezultat vsega tega je, da je njena gosp. struktura danes mnogo bolj ugodna ko struktura mnogih drugih držav. Pri tem pa je treba zlasti poudariti, da je Avstrija pri vsej tej akciji ohranila svojo samostojnost. Samo pomislite, kako bi bilo, če bi to pomoč dobila od katere velesile. Ali ne bi takoj zašla že ne pod njeno politično, pa čisto gotovo pod njeno gospodarsko odvisnost?

In sedaj še bežen pogled za kulise Društva narodov.

Uradništvo Društva narodov.

Posebno zanimivo bi bilo zlasti v zvezi z raznimi vplivi in njihovim učinkom na D. N. pogledati malo, kako je z uradništvom D. N. Uradniki pri D. N. se seveda rekrutirajo iz raznih držav, v večini pa so Francozi in Angleži, ne samo zato, ker sta francoski in angleški jezik uradna jezika, temveč tudi zaradi vpliva, ki ga imata ti dve državi na D. N. Kar je dejal Robert de Traz o Angležih in Francozih, to velja tudi za uradnike teh narodov pri D. N.: L'Anglais est un conservateur, a idées avancées, le Français un homme de gauche traditionnelle.* Pred svojim izstopom iz D. N. so prihajali tudi Nemci v uradništvo D. N. do večjega vpliva. Ta vpliv je sedaj izgubil, čeprav so nemški uradniki še v neki drugi ustanovi.

Kakor povsod, tako so tudi v D. N. majhna vrata, skozi katera se more pod določenimi pogoji izjemoma priti neopazno. Če se upošteva, da so uradniki pri D. N. najbolj plačani uradniki na svetu, je le naravno, če je naval kandidatov na ta mesta naravnost ogromen in da so na drugi strani pogoji za sprejem zelo težki. Program dela za te uradniške razpise se vedno bolj nagiba, kakor tudi pri Mednarodnem uradu za delo, v gospodarsko

smer. Toda poleg dobre kvalifikacije, je glavna stvar, da je tudi sicer sposobni kandidat že prinesel s seboj ali pa si vsaj sčasoma prisvojil določeno mednarodno mentaliteto. Ne zahteva se seveda od kandidata, da bo se odrekel svojih nacionalnih posebnosti, da bi postal ravnodušen do usode svoje domovine, ne zahteva se, da bi postal internacionalist, temveč zahteva se le, da je internacionalen v tem smislu, da je vedno čim bolj objektivni in nepristranski celo v vprašanih, ki se tičejo njegove domovine, in to ne samo glede strankarskih in podobnih notranjih vprašanj, temveč tudi glede njene zunanje politike. Če se ta moment pri sprejmu tudi nekoliko manj poudarja, se zato kasneje pri delu zahteva tem bolj odločno in kozmopolitizem postaja že tako rekoč profesionalna dolžnost.

Če primerjamo uradništvo ene in druge mednarodne ženevske ustanove, potem dobimo na prvi pogled vtis, da sta disciplina in delo v Mednarodni organizaciji dela bolj resni ko pri D. N. Ta vtis izhaja še iz časov, ko sta bili dve popolnoma različni osebnosti na čelu obeh institucij: temperamentni, zelo inteligentni in neumorni bivši profesor Albert Thomas v uradu za delo, ki je gledal na to, da pozna vse svoje ljudi do zadnjega sluge, in flegmatični diplomat stare šole Sir Eric Drummond v D. N., ki je s svojimi uradniki občeval le po šefu kabineta. Še ko je bil sedež D. N. v Londonu, se pripoveduje, da je nekega lepega dne neki njegov uradnik kar izgubil in se vrnil šele po nekaj tednih samolastno vzeteja dopusta. Ko so ga tovariši vprašali, kje je bil in kaj je tako dolgo delal, je odgovoril, da je odšel na weekend k svoji tovarišici, da pa je obolela in da je moral zato vsak dan iti na vrt in ji natrgati rož, ker ni mogla živeti brez rož. Takrat so v resnici bile nameščenke pri D. N. lepše, dočim so sedaj bolj inteligentne. Po neki drugi povesti je prišel generalni tajnik skupno s svojim osebnim tajnikom že ob 9. v D. N. ter z njim obšel vse pisarne. Vse pisarne pa so bile prazne, razen poslednje, v kateri je neki sluga smučal prav po švicarsko. Osebnim tajnikom ga je hotel zbuditi, toda šef ga je zadržal z besedami: »Pustite ga, prosim, pri miru, če ne, nam še ta pobegne!«

Takšnih idil ni bilo v Uradu za delo, čeprav rad verujem, da se je v eri ko v drugi ustanovi šele polagoma izoblikoval oni kader uradništva, ki ustreza postavljenim nalogam in ugodnim uradniškim pogodbam z visokimi plačami. Kar je bilo za nas Balkance posebno smešno, je bila manija uradnikov anglosaksonske rase, da v tej miroljubni ustanovi ohranijo in povsodi poudarijo vojaški čin, ki so si ga pridobili v vojni. Vsa od njih je bil colonel ali captain. Neki šaljivi Francoz jih je karikiriral na ta način, da se je predstavil in tudi zapisal na svoji vizitki »redov Durand«.

Občni zbor

»Društva industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani«

bo v petek, dne 15. marca 1935 ob 10. uri v veliki dvorani »Trgovskega doma« v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 27., I. nadstr., z naslednjim dnevnim redom:

1. Otvoritev in poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Volitev društvenega odbora in društvenega nadzorstva (§§ 14. in 15. pravitil).
6. Slučajnosti.

Danes je uradništvo ene ko druge ženevske ustanove v mnogem pogledu naravnost vzorno, in ne samo za dovrševanje tekočih upravnih poslov, temveč tudi za reševanje najraznovrstnejših problemov, ko tudi za diskretno uvajanje posameznih delegatov in strokovnjakov tudi v najbolj delikatne posle. Ne sme se namreč pozabiti, da oni, ki so prišli v mednarodnih ustanovah do dnevnice, stalnosti in velikih plač, niso vedno prinesli s seboj tudi kvalifikacije posebne sposobnosti niti niso kandidirali na ta mesta s sklicevanjem na svoja epohalna dela. To so bili pogosto mali ljudje, ki so neslišno šli skozi ona najbolj ozka vrata, si pridobili članstvo v tem ali drugem odboru, se naučili poleg raznih formul tudi tehniko kandidiranja in utrjevanja svoje kandidature in se končno vsedli v fotelje, s katerih jih je sedaj težko pregnati. Saint Simon je nekako takole opisal ljudi, ki so kandidirali za dvorjane okoli Ludvika XIV: »Oni morajo vsak dan po osem ur čakati v pred-sobi zevajoč v sebi in čakajoč priliko, ko gredo na lov ali na sprehod, da bi Njegov pogled padel na nje.« Ta opis velja mutatis mutandis za vse države in za vse čase. Takšnim delegatom mora nekdo dajati argumentacijo in jim povedati, kdaj morajo molčati, da se ne bi preveč nagromadilo zijal.

To ne velja samo za eksperte in delegate na konferencah in v odborih, temveč tudi za posamezne diplomatske in nediplomatske zastopnike vlad. Vsi ti bi dobro storili, če so v stalni zvezi z uradniki svoje narodnosti pri D. N., ker jim morejo ti zelo veliko pomagati, pripravljajoč teren za njih želje in predloge ter ublažujoč ali po potrebi naglašujoč njih proteste in intervencije. Vse to pa brez najmanjše nevarnosti za njih občutljivosti, ker to ostaja tajnost spretnosti tajništva D. N. Ne moremo zalključiti tega odstavka o uradništvu D. N., da ne bi omenili še treh imen, po enega Srba, Hrvata in Slovenca, ki že leta opravljajo z uspehom službo uradnikov D. N. So to gg. Vukičević iz Kragujevca, Lukač iz Zemuna in Miselj iz Kranjske. Če bi tuji po njih delu skleпали o kakovosti dela naše uprave doma, potem bi mogli biti s svojo upravo vsekakor več ko zadovoljni. (Dalje prihodnjic.)

† Mihajlo Pupin — umrl

V New Yorku je umrl v starosti 78 let Mihajlo Pupin, znameniti učenjak in iznajditelj, ki si je s svojimi deli pridobil svetovno ime. Med vojno je Pupin odlično deloval za osvobodjenje Jugoslovancev ter pri vsaki priliki dokazal svojo zvestobo do svojega naroda. Podpiral je tudi mnoge naše ljudi, zlasti pa je mnogo storil za svoj rojstni kraj v Vojvodini. Kakor mnogi drugi, tako je moral tudi Pupin žal konstatirati, da se pri nas marsikatera stvar drugače razvijajo, kakor bi se morale in mogle. Vendar pa zaradi tega ni trpela njegova domovinska ljubezen in ostal je vedno zanesljiv in zvest prijatelj Jugoslavije. Veliki sloves, ki ga je užival Pupin zlasti med ameriškim narodom, je tudi znatno utrdil naše stališče v svetu. Tudi Wilsonova vnema za naš narod je v mnogem zasluga Pupina.

Večna slava spomenu velikega učenjaka in rodoljuba Pupina!

Gospodarska razstava Narodne odbrane

Za dvig naše domače proizvodnje priredi gospodarski odsek Narodne Odbrane »Svoji k svojim!« v dneh od 21. aprila do 2. maja v Beogradu razstavo domačih izdelkov. Okoli 100 domačih tvornic je že obljubilo svoje sodelovanje. Razstava bo dala jasen pregled o stanju naše domače proizvodnje. Za obiskovalce in razstavljalce na razstavi so dovoljene razne ugodnosti. Razstava bo v osnovni šoli Kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Dečanski ulici.

Politične vesti

Balkanska zveza je svojo prvo p. e. izkušnjo, pred katero je bila postavljena z grško revolucijo, sijajno prestala, kar zlasti s priznanjem poudarja grško časopisje.

Venizelistična revolucija v Grčiji je likvidirana. Poveljniki uporne vojske so večinoma pobegnili in pustili svoje vojake na cedilu. Ti so večinoma takoj prestopili na vladno stran. Upor se je zrušil, ker se je vladnim četam posrečilo, da so izkrcale pri Kavali in Dedeagaču čete ter z njimi padle upornikom v hrbet. To je popolnoma demoraliziralo uporniško vojsko in likvidacija upora se je začela.

Venizelu se je baje omračil um, ko je slišal o porazu uporniških čet v Macedoniji in Traciji. Dolgo ni hotel pobegniti, na konec pa je z ženo ter svojim spremstvom pobegnil na križarki »Averov« na italijanski dodekaneški otok Kasos. Križarka »Averov« se je nato vrnila in udala v ladi.

Tudi mornarica se je udala, potem ko so mornarji in podoficirji obračunili z oficirji, če niso ti že preje pobegnili z ladi.

Tudi Kreta je kapitulirala in od vlade poslani uradniki so že prevzeli svoje posle. Pred svojim pobegom s Krete so uporniki oplenili podružnico Narodne banke in pobrali tudi na carinarnicah ves denar.

General Plastiras je pripravljal svojo revolucijo, ki naj bi izbruhnila dne 25. marca. Venizelos pa je Plastirasa prehitel, nakar je Plastiras pozval svoje pristaše, da zapuste Venizela.

Angleški zunanji minister Simon odputuje v Berlin 24. marca, kjer ostane do 27. marca. Istočasno odputuje v Moskvo drž. podtajnik Eden, ki bo konferiral s sovjetskimi državniki o vzhodnem paktu, razorožitvenem vprašanju, o angleško-ruskih trgovinskih odnošjih in o novi nalogi Društva narodov ter o sodelovanju sovjetske Rusije pri izvajanju teh nalog.

Titulescu obišče Moskvo v istem času, ko angleški drž. podtajnik Eden.

V angleškem parlamentu se je začela razprava o beli knjigi angleške vlade, s katero utemeljuje vlada potrebo povečanja angleškega oboroževanja. Laburisti so zaradi te knjige, ki je posebno razburila Nemce, predlagali nezaupnico vladi. V imenu vlade je zagovarjal knjigo in politiko angleške vlade Baldwin, ki je naglašal, da je danes demokracija resno ogrožena. Anglija je vedno skušala dvigniti veljavo Društva narodov, a je D. N. danes preslabotno, da bi moglo nuditi kolektivno varnost. Anglija mora zato povečati svojo vojaško moč.

Za Baldwinom so govorili še drugi poslanci, nakar je parlament s 424 proti 79 glasovom odklonil laburistični predlog o nezaupnici MacDonaldovi vladi.

Grof Bethlen, ki je deset let zastopal v parlamentu Debrecin, čegar častni meščan je tudi, ne more sedaj več kandidirati v tem mestu, ker ga vladna stranka ne sprejme več na listo. Kandidiral bo v Budapešti na samostojni listi.

Na Madjarskem se bo za 245 mandatov potegovalo nič manj ko 2000 kandidatov, ki pripadajo 15 strankam.

Mornariški minister Pietri je predložil francoskemu parlamentu zakonski načrt o gradbi nove 35.000 tonske križarke.

Francoski zrakoplovni ataše v Berlinu je obiskal nemško ministrstvo za letalstvo, da dobi nekatera pojasnila o nameravani militarizaciji nemškega civilnega letalstva. Nista ga pa hotela sprejeti niti minister Göring niti njegov pomočnik, da je bil sprejet le od nekega nižjega uradnika, ki mu pa seveda ni mogel dati nobenih pravih informacij.

Novi rumunski finančni minister Antonescu je zahteval, da mora vsako ministrstvo znižati svoj proračun za deset odstotkov. Ker niso vsa ministrstva takoj izpolnila te njegove zahteve, je odstopil. Ker pa je bila med tem njegova zahteva izvršena, je zopet prevzel finančno ministrstvo.

Nemčija ne more omejiti oboroževanja iz enostavnega razloga, piše N. Züricher Zeitung, ker bi se drugače zopet povečala brezposelnost. Samo pri vojni industriji more nemška vlada zagovarjati pred Nemci nadprodukcijo, ker je ta patriotična.

Največ zaslug za mir pa ima dr. Schaecht, piše drug list, ker je s svojo brezobzirno konfiskacijo pravic upnikov onemogočil uvoz sirovin, brez katerih pa je vsaka vojna nemogoča.

* Anglež je konservativec, a ima napredne ideje, Francoz, človek levece pa je »tradicionalist«.

Denarstvo

Tečaji na svobodnem trgu

Na svobodnem trgu deviz se opaža v zadnjem času pomanjkanje deviz, kar pa je le bolj sezonskega značaja, ker je bilo lani v tem času prav tako. Pozneje, ko so začeli prihajati v deželo tuje, se je lani položaj takoj prav znatno zboljšal in tako bo tudi letos. Po poročilu Narodne banke je padel lani dinar na svobodnem trgu na 6,15 santima, kar je bil najnižji tečaj, na katerega je padel dinar. Kasneje pa se je popravil na 6,70 do 6,80 c. Koncem preteklega tedna je notiral dinar v Curihu na svobodnem trgu 6,65 in je zato porasel švicarski frank na našem svobodnem deviznem trgu na 15,25 Din. Ker znaša uradni tečaj Curiha s premijo samo 14,27 Din, je torej med uradnim in svobodnim tečajem razlika 1 dinar'a. Od drugih deviz je treba omeniti samo še dvig šilinga, ki se je v preteklem tednu dvignil celo na 8,80, a je sedaj že nazadoval na 8,65 do 8,70 Din. Napoleondori se plačujejo po 311 dinarjev.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 8. t. m. izkazuje te izpremembe (vse v milijonih dinarjev):

Zlata in devizna podloga se je povečala za 15'17 na 1.304'0; zlata podloga v blagajnah doma se je povečala za 8'5 na 1.134'8, ona v tujini pa je padla za 6'5 na 126'9; valutna podloga se je povečala za 0'14 na 0'18, devizna podloga pa je narasla za 12'9 na 42'02.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so se dvignile za 6'5 na 141'08.

Vsota kovane denarja pa je padla za 26'1 na 229'5.

Posojila so se zmanjšala za 5'08 na 1.822'8, in sicer eskontna za 5'3 na 1.563'0, lombardna pa so se povečala za 0'27 na 259'8.

Druge postavke na aktivni strani so ostale skoraj neizpremenjene.

Obtok bankovev se je povečal za 29'5 na 4.351'7.

Obveze na pokaz so se zmanjšale za 5'8 na 1.234'9.

Razna pasiva so se znižala za 23'9 na 214'4.

Skupno kritje znaša 29'99%, samo zlato pa 26'10%.

Avstrijske težave s kliringi

Klirinške pogodbe, ki jih je sklenila Avstrija z Nemčijo, Rumunijo in Madjarsko, so se zelo slabo obnesle. V prejšnjih letih je Nemčija dva do dvainpolkrat več izvažala v Avstrijo, kakor pa iz nje uvažala. Letos pa se je zunanja trgovina med Nemčijo in Avstrijo skoraj izravnila. Posledica tega je bila, da je nastal zastoj v kliringu in da je padel tudi avstrijski izvoz v Nemčijo. — Novi klirinški dogovor z Rumunijo pa sploh še ni stopil v veljavo, ker ga rumunska vlada ni hotela ratificirati, čeprav je to obljubila. Prvič pa so sedaj nastale težave tudi v klirinškem prometu z Madjarsko. Tečaj penga je namreč mednarodno oslabil in znaša v privatnem kliringu na Dunaju 39 šilinga. Oficialna pariteta med šilingom in pengom pa je 125 šilingov za 100 pengov in po tem tečaju bi hoteli Madjari zaračunavati v kliringu penga, čemur pa se Avstrijci naravno upirajo, ker nima penga več te vrednosti.

*

Za generalnega direktorja Narodne banke je izvoljen dr. Protič, dosedaj njen prvi direktor. V izvršni odbor banke pa sta bila izvoljena Andrija Radović in dr. Jovan Marković.

Po izkazu čl. Narodne banke z dne 7. t. m. se je njena zlata podloga povišala za 0'1 na 2.682, devizna se je zmanjšala za 24'3 na 259'2 milijonov Kč; obtok bankovev se je povečal za 335 milijonov Kč, zakonito kritje pa je znašalo 42'7%.

Po izkazu Italijanske banke z dne 28. februarja se je njena zlata podloga povečala od 5823'06 na 5823'8 milijonov lir, njena devizna podloga pa od 49'56 na 49'8 milijonov lir. Obtok bankovev se je povečal od 12.265'5 na 12.623'6 milijonov lir.

Španska Narodna banka je dosegla lani 136 milijonov pezeta čistega dobička in bo plačala isto dividendo ko lani.

Francoška vlada je sklenila razpis notranjega dvemilijardnega posojila, ki se bo obrestovalo po 4 odstotke, amortiziralo pa v 3, 6, odn. 12 letih.

Načrtno gospodarstvo in ustvarjanje kapitala

Ne ravno ponosna posebnost naše gospodarske politike je bilo, da ni imela nobene smeri, temveč da se je razvijala poljubno, kakor so pač nanesele razmere. Da s tako lahkomišelnostjo pojmovano gospodarsko politiko nismo mogli doseči posebnih uspehov, je jasno in zato je pri nas zahteva po načrtnem gospodarstvu še zlasti umevna. Če že nič drugega, bi nam moralo načrtno gospodarstvo dati vsaj to, da ne bi skakala naša gospodarska politika iz ekstreme v ekstrem, temveč da bi se začela razvijati po načelih, ki najbolj odgovarjajo potrebam našega gospodarstva.

Precejšnje nagnjenje pa je pri nekaterih, da bi se načrtno gospodarstvo kar istovelilo z etatizmom in da bi bila logična posledica uvedenega načrtnega gospodarstva en sam velikanski državni monopol za vse panoge proizvodnje. Le rahlo opozorilo na šibkosti našega birokratičnega aparata dovolj jasno svari, do kako težkih posledic bi nujno privedlo takšno monopoliziranje proizvodnje. Pa tudi sicer more napačno zagrabljeno načrtno gospodarstvo roditi zelo slabe posledice, o čemer prav lepo govori članek, ki ga je pod gornjim naslovom objavil »Prager Tagblatt« in ki se glasi:

»Znak naše dobe je, da vržemo v kratkih presledkih v diskusijo vedno nova gesla, katerim bi najraje pripisali čudežno moč. Eno takšnih modernih gesel je načrtno gospodarstvo, ki pa je tako staro, kakor je človeštvo, ker pomeni isto, ko preudarno misliti o gospodarskih zadevah. Kdor hoče zadovoljiti človeškim potrebam, mora pripraviti v to potrebna sredstva, mora torej ustvariti kapital. Dejanja in delovanja, ki iztrošijo kapital, zato ne morejo v povečanem obsegu zadovoljiti potreb ljudi. Znaki, če se kapital ustvarja ali le iztroši, pa se ne morejo zlasti pri dalekosežnih produkcijskih procesih vedno z lahkoto ugotoviti. Če gre n. pr. za povečanje domače volnene proizvodnje, potem je treba v prvi vrsti preiskati, ali se z njo

trajno kapital ustvarja ali pa iztroši. Merilo je vedno le stopnja obsega proizvodnje, ki jo je mogoče določiti le na podlagi cen na svobodnem trgu.

Vsak produkcijski proces je v svoji tehnični fazi samo trošenje kapitala in šele potem, ko sprejme trg končni izdelek ter ga plača z denarjem, se izpremeni v novo vrednoto. Če se torej ne proizvaja za trg, potem gre vedno le za trošenje kapitala, kar se redno dogaja pri vseh investicijskih opravkih. Zato pomeni vsak zasebnemu gospodarstvu z davki odvzeti dinar trošenje kapitala. Vsako načrtno gospodarstvo, ki se začne s povečanjem davkov ali carin, zmanjšuje produktivnost in ni drugo ko iztrošenje kapitala. Če naj bo načrtno gospodarstvo uspešno — kar vedno pomeni, da ustvarja kapital — potem mora znižati državne davke. Vsi problemi narodnega gospodarstva, naj se že imenujejo kakorkoli, so vedno le vprašanja razmerja med javnim in zasebnim podjetništvom. Vsi načrti, ki omejujejo zasebno podjetništvo, žro kapital.

Pot iz zagate je zato v znižanju davkov in carin. Seveda pa bi brutalno poseganje v tej smeri tudi ne koristilo in zato nastaja minimalna zahteva: Nobeno povečanje davkov, da se ne oslabi zasebno podjetništvo, postopno odpravljanje državnega poseganja v podjetništvo s tem, da se nehajo vse subvencije, protekcije in intervencije, ter stalno zmanjševanje finančnih dolžnosti države. Z znižanjem davčnih bremen in zasebnemu gospodarstvu ohranjeni zneski so edini in resnični prirastek nakupne moči, ki s svojo cirkulacijo ustvarja kapital. Državno načrtno gospodarstvo pa, ki v več ali manj vidni obliki zvišuje davke, zmanjšuje nakupno moč prebivalstva in veča brezposelnost.

S povišanjem trošarine na cement ali s podobnimi sredstvi se torej ne more dobiti kapital, ki bi omogočil novo gradbeno delavnost.

Fr. Zelenik:

Vzroki neuspeha

(Konec)

Nekateri imajo to bolezen, da radi menjavajo nastavljenec. Pogosto menjavanje osebja vpliva neugodno na odjemalce, ki radi vidijo stare znane obraze. Do takih imajo stranke zaupanje in so mnenja, da jih more nastavljenec, ki je že dalj časa pri firmi, bolje in zanesljiveje postreči. Seveda to ne velja v taki meri za trgovine, kjer prodajajo poper in sol, pač pa za stroke, v katerih je potrebna dolgoletna izkušnja. Nič ni bolj mučnega, kakor to, če mlad prodajalec študira listek z označbo cene, ga obrača in premišljuje, pogleduje okoli kakor da išče pomoči in razodetja. Če stranka to vidi, postane nezaupljiva in pogostoma se pripeti, da se lepo zahvali za postrežbo in obljubi, da pride drugič. Ne bo je več.

Na vsakem blagu naj bo zabeležena cena tako, da jo more ugotoviti stranka sama. Stranke nerade gledajo žalostne in mršave obraze. Splošno znano je, da dosega dobre uspehe trgovski potnik bolj obile postave in zdravega obraza. Isto je s prodajalci v trgovini. Tudi šef ne sme delati kislega obraza.

Osebe naj bo čedno oblečeno, vendar ne pretirano. Lepo načičkane pupice spadajo v parfumerijo in mogoče še v modno trgovino za gospode.

Odjemalce se morajo pozdravljati tudi na ulici. Verjemi, da ne bo nikdar več prišla v tvojo trgovino, če jo v trgovini pač prijazno strežeš, zunaj trgovine pa je ne vidiš. Le hodi visoke glave na ulici, ali pred stranko pa le klobuk z glave. Nič se tako naglo ne porazve, kakor omalovaževanje stranke. Stranke tega sicer ne pripovedujejo, pač pa neugodno govore o trgovcu. Ni potreben bog ve kako razkošen lokal, zadostuje preprost lokal, toda čist in dovolj razsvetljen mora biti.

Cene v izlozbi! Kolikokrat se je svetovalo trgovcem, naj označujejo predmete v izlozbi s cenami. Prosim vas, pomešajte se kakšnikrat med stranke, ki ogledujejo izlozbo, pa se na lastna ušesa prepričate, da je umestno označevati predmete v izlozbi s cenami. Vsak se naj osebno prepriča o potrebi ali nepotrebi.

Pogostoma slišimo tožbe, da nastavljenec

niso več takšni, kakršni so bili prejšnje čase. Mogoče je to res, mogoče tudi ni res. Ali pa se tudi gospodarji za nastavljenec tako zanimajo, kakor so se prejšnje čase. Ali niso morda v mnogih primerih gospodarji sami krivi, če so današnji nastavljenec drugačni?

Nastavljenec mora imeti tako plačo, da mu ne polnijo glave in ubijajo volje ne prestante skrbi, kako bo živel. Nastavljenec s skrbmi ni in ne more biti z vso voljo ži svojo trgovino, da dobi sredstev za svojo pri delu.

Trgovec mora neumorno delati, da vzdrži svojo trgovino, da dobi sredstev za svojo rodbino, za davke, za plače in upnike. Sotrudniki teh skrbi nimajo, temveč jih prepuščajo gospodarju. Navadno se jim niti ne sanja, kakšne skrbi ima gospodar. Ali bi ne bilo umestno, da sotrudniki poznajo skrbi svojega gospodarja, da vedo, koliko denarja je potrebno za plače, davke, upnike, koliko dela je potrebno, da je uspeh zadosten, itd.?

So gospodarji, ki mislijo, da njihovo delo ni več potrebno in prepuščajo vse nastavljenecem, če so trgovino spravili z marljivostjo in varnostjo na višek. Trgovec mora biti vedno pri delu, ne sme prepuščati trgovine nastavljenecem, četudi ima še tako dobre in zanesljive sodelavce. Imel sem gospodarja, ki se je takoj pojavil v trgovini, če je bilo navzočih več strank. Prijazen pozdrav in ljubezniva beseda gospodarja zelo veliko zaležeta. Pred kratkim sem opazoval, kako je šef velike in ugledne firme vljudno pozdravljal v trgovini in šel od stranke do stranke. Strankam se dobro zdi, če jih pozdravlja ugleden gospodar. Prijaznost prav nič ne stane, nese pa lahko veliko.

Znano je, da tlačimo zemljo najrazličnejši ljudje. Eni so se malo učili, pa vseeno veliko znajo, so praktični ljudje in znajo izrabiti vsako priliko v svojo korist. Kar vzamejo v roke, jim uspe. Drugi so veliko študirali, se veliko učili, razpolagajo z lepim znanjem, imajo krasne misli, lepe načrte, ki bi praktičnemu človeku donosali lepe koristi, lastnikom teh misli in načrtov pa ne donajajo nič, ker nimajo

daru, da bi znali te misli in načrte izrabiti.

Take nepraktične ljudi dobite v vseh poklicih, med trgovci in kmetovalci, med industriji in obrtniki, med odvetniki in zdravniki, ne samo med profesorji.

V katero skupino pa spada ti, cenjeni bralec?

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga sveže prazene kave, mletih dišav in rudninske vode

Točna in solidna postrežba! Zahtevajte cenik!

Prispevke za spomenik viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju

so že izročili ali pa jih še zbirajo nameščenci: Češke industrialne banke, Delniške tiskarne, Jugoslovske zavarovalne banke »Slavije«, Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo, Ljubljanske Kreditne banke, tvrdke Medić & Zankl, Mestne hranilnice, Narodne banke kraljevine Jugoslavije, Zavarovalnice Jugoslavije — zbirajo pa tudi pri nekaterih drugih podjetjih. Videti je, da zasebni nameščenci v tej zvišeni dolžnosti napram blagopokojnemu vladarju nočejo zaostajati za državnimi nameščenci. Zeleti bi bilo, da začno zbirati tudi pri onih podjetjih, kjer zbiranje še ni v teku. Položnice pošlje na zahtevo pisarna Odbora za postavitev spomenika viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju, Gledališka ulica 3/IV, pošt. ček. račun. št. 11.200.

Težko stanje železninarjev v Beogradu

V nedeljo je imelo združenje železninarjev in tehnične stroke v Beogradu svoj redni letni občni zbor, na katerem se je tudi razpravljalo o težkem stanju železninarske trgovine v Beogradu. Mnogi stari železninarji so že odpovedali svoje obrate. Zlasti trpi trgovina zaradi zastoja gradbene stroke in previsokih davščin. Posebno so bili zadeti železninarji, ko tudi vsi drugi trgovci, ker se je letos odmerila pridobnina na podlagi najemnine za stanovanje in lokal.

Bilance

Največje podjetje italijanske težke industrije Ilva Altì Furni e Acciaierie d'Italia v Genovi (ki ima 536 milijonov lir kapitala) izplača iz čistega dobička po dotaciji amortizacijskega fonda z 27 in pol milijona lir 20-6 milijona lir za dividende.

General Electric Co je dosegla lani 17,15 milijona dolarjev čistega dobička ali na osnovno delnico 59 centov (l. 1933. le 38 centov).

Mestna hranilnica v Novem Sadu izkazuje za l. 1934. čistega dobička 271.155 (za okr. 100.000 manj ko l. 1933.); ves čist dobiček se uporabi za dotacijo rezervnega fonda, ki je s tem skupno s pokojninskim narastel na 2.369.734. Vloge na knjižice so padle za 28,0 na 27,0 milijonov dinarjev, vloge po tekočem računu pa so se dvignile na 5,3 milijona.

Občni zbori

»Union«, hotelska in stavbinska d. d. v Ljubljani ima redni občni zbor v četrtek, dne 28. marca ob 18. uri v srebrni dvorani hotela Union. Delnice je položiti pet dni pred občnim zborom v pisarni hotela Union.

Salus, d. d. v Ljubljani ima XIV. redni občni zbor v petek, dne 29. marca ob 17. uri v družbeni pisarni v Ljubljani z običajnim dnevnim redom.

Tovarna klobukov »Šešir«, d. d. v Škofji Loki, ima 14. redni občni zbor dne 30. marca ob 11. uri v sejni dvorani Zadrugne gospodarske banke v Ljubljani. Delnice treba položiti tri dni pred občnim zborom.

Nemci ne morejo v večjem številu obiskati Jugoslavije

V Nemčiji se opaža zelo veliko zanimanje za naše kraje, ki bi jih obiskalo veliko število nemških turistov, če ne bi bila nemška trgovina z Jugoslavijo tako zelo pasivna. Ker pa znaša naš aktivni saldo v kliringu z Nemčijo nad 250 milijonov Din, ne morejo dobiti nemški turisti za obisk Jugoslavije potrebnih kreditnih pisem. Nevarnost je zato, da bo letos dotok turistov iz Nemčije zelo pade. Naša turistična društva so se zato obrnila na vlado, da v sporazumu z nemško vlado omogoči obisk nemških turistov v Jugoslaviji.

Črna kronika

Društvo industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo to **okrožnico o otvorjenih in končanih konkurzih in prisilnih poravnah izven konkurza za čas od 21. do 28. februarja t. l.:**

A. Otvorjeni konkurzi: Savska banovina: Elektrokemična tovarna, Karlovac. — Primorska banovina: Sosić Viktor, trgovina z barvami in lakom, Šibenik. — Donavska banovina: Mednarodna trgovska banka d. d., Vel. Bečkerek.

B. Razgllašene prisilne poravnave: Savska banovina: »Postola« Srečko Neuman, Zagreb. — Donavska banovina: Bokšan Svetozar, trg., Vel. Gaj. — Beograd, Zemun, Pančevo: Klačarje Peter, galanterijska trgovina, Beograd.

C. Končana konkurzna postopanja: Savska banovina: Zadruška za elektroindustriju s o. j., Zagreb. — Primorska banovina: Elazar Salamon Mehanov, trg., Split. — Drinska banovina: Hajon Avram, trgovec. Sarajevo. — Donavska banovina: Mašuzič A., Subotica. — Vardarska banovina: Vojnić Milan, trgovec, Skoplje. — Beograd, Zemun, Pančevo: Sulima Dr. Boris »Elektrotehnik«, Beograd; Pančevačka kreditna banka d. d., Pančevo; Pavlović Dimitrije, invalid, pukovnik, Beograd.

Č. Potrjene prisilne poravnave: Primorska banovina: Čalič Mato, trg. z mešanim blagom, Prozor; Jadranska ribarska za druga s. o. j., Split; Sviljković Janko, dimnikar, Split; Zadro Franjo, bakal, Lištica (Široki Breg). — Drinska banovina: Mrdjenović Mihajlo, Vukovar. — Donavska banovina: Vilhajn Dr. Eugen, advokat, Subotica.

Opomba: Podatke za Dravsko banovino smo izpustili, ker jih objavljamo sproti. Vse druge podatke, ko o rokih, narokih, kvotah itd., daje tajništvo društva.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72

Telefonski promet v Jugoslaviji je premalo razvit

»Tehnični list« je objavil zanimiv članek o razvoju telefonske službe v Jugoslaviji in v drugih državah. Iz njegovih podatkov izhaja, da je v Jugoslaviji skupno le 45 tisoč telefonskih naročnikov in da torej pride en naročnik šele na 310 prebivalcev. V Združenih državah Sev. Amerike pride en naročnik že na 7 prebivalcev, kar praktično pomeni, da ima vsaka ameriška rodbina svoj telefon. V Nemčiji, ki je na drugem mestu, pride en telefonski naročnik na 22 prebivalcev, v Avstriji na 27, na Madjarskem na 82 in v Italiji na 87 prebivalcev. Celo Bolgarska je pred Jugoslavijo, ker pride na Bolgarskem en naročnik že na 210 prebivalcev. Naša poštna uprava izgubi samo pri medkrajevnih razgovorih na leto nad 6 milijonov Din, ker se niso mogli vršiti deloma vsled defektov na liniji deloma vsled pomanjkanja potrebnih instalacij že prijavljeni razgovori. Telefonska služba bi se znatno popravila, če bi bilo nastavljenih več inženjerjev. Če bi poštna uprava nastavila še 50 inženjerjev, bi to veljalo okoli 1 milijon Din na leto, prihranila pa bi potem vsled boljše funkcionalnosti telefonske službe od 2 do 3 milijone Din. Že danes pa imamo nad 150 brezposelnih elektrotehničnih inženjerjev, kar je tudi razlog, da namesti poštna uprava več elektrotehničnih inženjerjev.

Jugoslovanska filmska statistika

Pri drž. filmski centrali je bilo lani zaregistriranih 746 filmov s skupno dolžino 655.317 m. Od teh je bilo izdelanih doma 107 filmov s skupno dolžino samo 21.849 m. Od tujih filmov je bila ogromna večina iz Amerike, na drugem mestu je bila Ufa s 35 filmi v dolžini 46.000 metrov, 10 filmov je bilo francoskih, še manj pa je bilo ruskih, češkoslovaških, avstrijskih in drugih. 24 tvrdk je uvažalo in prirejalo tuje filme in od teh družb je imelo svoj sedež 19 v Zagrebu, 5 pa v Beogradu; v Sloveniji ni bilo niti ene takšne tvrdke.

Vseh kinogledališč je bilo lani v Jugoslaviji 336, od teh 246 z aparaturo za zvočne filme. V posameznih banovinah je bilo kino-gledališč: v Dravski banovini 43, v Savski 59, Vardarski 12, Primorski 12, Drinski 12, Zetski 11, Donavski 93, Moravski 19 in v Vardarski 12 kino-gledališč.

Zunanja trgovina

Bat'a namerava ustanoviti v Palestini tvornico za čevlje. Kapaciteta nove tvornice ne bo velika. Nova tvornica pa ne bo gotova prej ko v l. 1936.

Grško ministrstvo za gospodarstvo je prepovedalo vsak izvoz živil.

Italijanska avtomobilska družba Fiat je dosegla lani 24'17 milijona lir čistega dobička in bo plačala za vsako delnico 10 lir dividende. Italijanska produkcija avtomobilov je lani narasla za 8 odstotkov, izvoz avtomobilov v tujino pa se je dvignil 25 odstotkov. Fiat zaposluje 30.000 delavcev.

Poslovni uspeh Alpine Montan je bil lani mnogo bolj ugoden ko l. 1933. V bilanci ne bo izkazana nobena izguba, čeprav ne bodo izvedeni vsi potrebni odpisi.

Načrti za izvedbo mednarodne omejitve proizvodnje kakava so propadli, ker so omejitve odklonile francoske kolonije in Brazilija, na katere odpade 29 odstotkov vse proizvodnje.

Ker so pristopili Nizozemci k londonskemu poprskemu kartelu, nameravajo v Nizozemski Indiji omejiti proizvodnjo popra. Med braziljsko in angleško vlado je bil dosežen sporazum o likvidaciji braziljskih trgovskih dolgov v višini 6 milijonov funtov.

Japonska je dovolila Braziliji posojilo 100 milijonov dolarjev. Posojilo se bo obrestovalo po 5%. Uporabilo se bo za izpopolnitev braziljske trgovinske mornarice, za zboljšanje pristanišč in za pospeševanje braziljskega izvoza.

Avtobusni izleti Zveze za tujski promet

Kakor doznavamo, bo tudi letos prirejala Zveza za tujski promet v Sloveniji Ljubljana, izlete z odprtimi avtobusi. Poleg dosedanjih dveh renoviranih, odprtih avtobusov, bo Zvezi letos na razpolago še tnatji, popolnoma nov in moderen 27 sedežni odprt avtobus. Predvsem bo Zveza prirejala izlete v južni del naše domovine (v južno Srbijo, Črno goro), nadalje v Dalmacijo in druge kraje, da se tako ravežejo medsebojni stiki in da sleherni spozna lepo našo domovino ter se bliže seznanji z našimi južnimi brati in njihovimi šegami.

Prvi izlet bo po Jugoslaviji za Veliko noč od 18. aprila do 1. maja t. l. (Ljubljana—Zagreb—Bos. Gradiška—Banjaluka—Jajce—Travnik—Sarajevo—Beograd—Oplenac—Kos. Mitrovica—Peč—Podgorica—Cetinje—Kotor—Dubrovnik—Split—Trogir—Šibenik—Plitvička jezera—Karlovac—Ljubljana). Od Dubrovnika do Splita se bodo vozili izletniki z ladjo po morju. Nadaljnji izleti bodo vsako soboto in nedeljo v Logarsko dolino, v Crikvenico ali na Plitvička jezera, ter več izletov v naša razna letovišča in zdravilišča.

Dalje bo priredila Zveza na Veliko noč izlet na Koroško (Ljubljana—Podkoren—Beljak—Millstatt—Osojsko jezero—Vrbsko jezero—Klopirsko jezero—Jezerko—Ljubljana in v Benetke (Ljubljana—Trbiž—Gorica—Benetke—Trst—Ljubljana). Poleg navedenih izletov bo priredila Zveza tekom letošnje sezone izlete z novim avtobusom v München, na Dunaj, na Klek in v Dolomite.

Točne programe in cene objavimo pravočasno, tako da se bodo izletniki mogli odločiti za ta ali oni izlet ter plačevati na račun pri »Putniku« v Ljubljani mesečno ali tedensko manjše zneske, ostanek pa pred odhodom.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kralj Peter II. je prevzel pokroviteljstvo nad mednarodnimi skakalnimi tekmami v Planici.

Novi komandant dravske divizije divizionar Peter Nedeljković je nastopil svoje novo službeno mesto. Novemu komandantu tudi naš iskren pozdrav!

Spomenik predsedniku Wilsonu postavi-jo na najvišjem mestu otoka prebivalci Korčule.

Minister Auer ko kandidiral v Sisku, bivši voditelj zemljoradnikov Joca Jovanović pa v Banji Luki.

Vse železniške ugodnosti za rodbine bivših narodnih poslancev je preklical železniški minister.

Mestne in občinske bolnišnice so po odloku prometnega ministra Vujića oproščene plačevanja poštne takse za vse uradne pošiljke pisem, dopisnic in tiskovin.

Združenje trgovcev za mesto Zagreb ima redno letno skupščino v nedeljo, dne 31. marca v veliki industrijski dvorani Zagrebškega zbora. Na dnevnem redu je med drugim tudi sprejem pravilnika o upravi fonda za zavarovanje stalnih namoščenec.

Na seji Združenja tiskarskih podjetij v Vojvodini je bilo konstatirano, da so vse tiskarne na področju združenja v silno težkem položaju. Zato je bilo sklenjeno, da bodo strogo kaznovana vsa tiskarska in grafična podjetja, ki bi prevzela tiskarska dela od posrednikov. Končno je bila sklenjena resolucija, v kateri se zahteva od banske uprave in vlade pomoč za tiskarsko stroko.

Jugoslovanski tvorničarji nogavic zahtevajo, da se prepovejo vse nove tvornice za nogavice, ker morejo sedanje izdelati 2'8 milijonov nogavic, dočim znaša vsa letna potreba le 1'6 milijonov nogavic. Vseh tvornic za nogavice v Jugoslaviji je 75, v njih investirani kapital pa presega 300 milijonov Din.

Glavna zemljoradniška nabavljalna zadruga v Beogradu je imela v petih letih nad 100 milijonov Din prometa. Koliko pa je od tega plačala davka, o tem molče vsi viri.

Veliko tvornico umetne svile v Novem Sadu bo njen lastnik Dragomir Ristić znatno povečal.

Francoska vlada je povabila Jugoslavijo, da se udeleži velike svetovne razstave v Parizu, ki bo l. 1937.

Proces proti marševskim atentatorjem bo šele v juniju ali juliju.

Na papeža je hotel neki mehikanski dijak izvršiti atentat. Dijaka so aretirali.

Društvo narodov je dobilo svojo lastno radijsko oddajno postajo. V kratkem bo oddajala postaja redno vsak dan svoj program, ki naj propagira misel Društva narodov.

Za novega francoskega poslanika v Varšavi je imenovan Noel, ki je bil doslej poslanik v Pragi. Ker je Noel znan kot intimen sodelavec dr. Beneša, poljska vlada nekaj časa ni hotela pristati na njegovo imenovanje.

Bilanca grške revolucije je: na vladni strani je padlo okoli 50 vojakov, ranjenih pa je bilo nekaj nad 300. Uporniki so imeli najmanj 250 mrtvih in okrog 1000 ranjencev. Materialna škoda je silno velika. Samo škoda vseh porušenih poslopij in mostov cenijo na 100 milijonov drahem. Škoda bo plačana s konfiskacijo premoženja upornikov.

Grška vlada je zaprosila tako bolgarsko ko italijansko vlado, da izročita Grčiji na bolgarsko, odnosno na italijansko ozemlje pobegle upornike. Malo verjetno je, da bi bilo tej prošnji ustrezno.

Petstoletnico je praznoval te dni švedski parlament. S ponosom pišejo o 500 letnici svojega »Riksdaga« švedski listi ter pravijo, da pritiskajo diktature samo narode z mladimi parlamenti.

Bivši siamski kralj se je zavaroval za primer, če bi moral odstopiti. Sedaj bo prejemal od zavarovalnic približno 2 milijona dinarjev na leto.

Ameriški bankir Insull, ki so ga lani v Grčiji izročili ameriškim oblastem na tako dramatičen način, je bil sedaj tudi pred chicaškim sodiščem oproščen.

Cene živil so v sovjetski Rusiji po uvedbi svobodne prodaje znatno padle. Tako je padla cena ržene moke v Moskvi za 25 odstotkov, pšenične moke v Smolensku celo za nad 70, cene mesa v Rostovu za 18

in v Jaroslavu za 22, cene mleku v Leninogradu za 24 in v Moskvi za 19 odstotkov. Na Poljskem je nad 34 tisoč motornih vozil. Na 10.000 prebivalcev pride 10'3 vozil.

Parno lokomotivo, ki bo vozila s hitrostjo 150 km na uro, po potrebi tudi s 175 km, so zgradili v Nemčiji.

Na Ursprungalpi na Gor. Štajerskem se je utrgala lavina in zasula 13 udeležencev nekega smuškega tečaja iz Dunaja. Le štiri udeležence so rešili.

Na nekem dotoku Labe v Nemčiji se je igralo šest otrok na ledu. Naenkrat je led počil in pet otrok je utonilo.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 13. marca objavlja: Zakon o konvenciji o likvidaciji davkov v smislu čl. 43. občnih sporazumov za izvrševanje rapalske pogodbe, s končnim zapisnikom, med Jugoslavijo in Italijo. — Uredbo o ustanovi računskega inspektorja pri pravosodnem ministrstvu — Odločbo o pooblastitvi gen. direktorja in direktorjev podružnic Poštne hranilnice — Pravila o strokovni izobrazbi učiteljev šol za defektne otroke — Odločbo o uvozu zemeljskih orehov v našo državo — Izpremembo pravilnika, kako se daje v zakup in vrši prenos pošte po suhozemni poti — Pojasnilo o pregledu pogodb, ki jih sklepa država, po državnem pravobranilstvu — Razine razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Tržna poročila

Ljubljanski trg

Na zelenjadnem trgu je vedno več domače zelenjave. Pojavila se je že prva domača berivka, ki se je prodajala po 2 Din merica. Po isti ceni je bil tudi domači motovilec. — Sadni trg je še vedno dobro založen. Dobe se še lepa jabolka, ki se prodajajo po 6 Din za kg. — Mnogo je bilo na trgu tudi meda, ki se je prodajal po 14 do 16 Din za kg. — Tudi perutninski trg je bil dobro založen, čeprav je bilo povpraševanje po perutnini le slabo. Jajca so se pocenila in so se prodajala lepša po 18 jajc za 10 Din, drobnejših pa se je dobilo tudi do 22 za 10 Din. Tudi krompirja je bilo dovolj na trgu in se je prodajal po 80 par za kg.

Mariborski svinjski sejem

Na svinjski sejem dne 8. marca je bilo pripeljanih 176 svinj; cene so bile te: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari Din 65—80 za komad, 7 do 9 tednov 90—120, 3 do 4 mesece 150—180, 5 do 7 mesecev 200—280, 8 do 10 mesecev 300—380, 1 leto stari 480 do 550 Din; 1 kg žive teže 4—5'50, mrtve teže 7—9 Din. Prodanih je bilo 45 svinj.

Rekordna žetev koruze v Argentini

Te dni se začne v Argentini žetev koruze, ki bo po uradnih cenitvah rekordno bogata. Sodi se, da bo dala žetev 10 milijonov ton koruze. Dobra žetev koruze v Argentini bo seveda zelo neugodno vplivala na ceno koruze in zato se more pričakovati, da bo ta že v kratkem padla.

Radio-Ljubljana

Petek, dne 15. marca: 11.00: Šolska ura: Naše zobovje (dr. Slava Lunaček-Kristan) — 12.00: Na planincih lušno biti (narodne na ploščah) — 12.50: Poročila — 13.00: Čas, Nekaj glasbenih slik na ploščah — 18.00: Kulturno življenje starih narodov (Fr. Terseglav) — 18.20: Radijski orkester — 18.40: Literarna ura (Ljudevit Mrzel) — 19.00: Radijski orkester — 19.30: Nac. ura — 20.00: Tamburaški orkester — vmes poje otroške pesmi gdč. Nuša Kristanova — 21.15: Straussova ura, igra Radijski orkester — 22.00: Čas, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Sobota, dne 16. marca: 12.00: Mi se imamo radi (revija veselih plošč) — 12.50: Poročila — 13.00: Čas, Mi se imamo radi (revija veselih plošč) — 18.00: Radijski orkester — 18.15: Aktualnosti (Ljudevit Mrzel) — 18.30: Radijski orkester — 18.50: Francoščina (prof. Prezelj) — 19.20: Čas, jedilni list, program za nedeljo — 19.30: Nac. ura — 20.00: Zunanji politični pregled (dr. Jug) — 20.20: Slovenske narodne z orkestrom pojo: Zupanova, Jug in Banovec — 21.00: Klavir štiročno, izvajata gdč. Šaplja in L. M. Škerjanec — 21.30: Čas, poročila — 21.50: Radijski orkester.